

Микита Сергійович Трачук

аспірант кафедри теоретичної і практичної філософії професора Й. Б. Шада
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022, Україна
<https://orcid.org/0009-0008-2558-3819>

ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИКИ, АБО ФІЛОСОФІЯ ЯК ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПРИГОДА

У цій статті здійснено філософське обґрунтування трансдисциплінарного підходу до дослідження політики як складного культурно-онтологічного феномена, що вимагає переосмислення як самої філософії, так і методів наукового пізнання. Автор виходить з тези, що традиційні міждисциплінарні методики, попри їхню евристичну цінність, не здатні охопити всю багатовимірність політичного як поля, де перехрещуються логічні, естетичні, мовні, релігійні, тілесні й сакральні виміри буття. Відтак, політична філософія повинна розгортатися як трансдисциплінарне мислення, що не просто долає дисциплінарні межі, а трансформує саму структуру пізнавального акта, перетворюючи філософа на учасника живого знання *in vivo*. У цьому сенсі політика постає не як об'єкт аналізу, а як ситуація пізнання, яка вимагає від дослідника екзистенційного включення, критичної відкритості та здатності мислити в режимі включеного третього. Спираючись на ідеї Ж. Піаже, Б. Ніколеску, Й. Бреннера, Л. Грінекра, а також філософську спадщину Платона, Арістотеля, Данте, Томи Аквінського, автор демонструє історичну тяглість трансдисциплінарного бачення політичного. Особливу увагу приділено критиці натуралістичних передумов у теорії Ніколеску та розробці альтернативних концепцій через філософію мови (Вітгенштайн, Остін), аналітичну логіку, феноменологію та семантику можливих світів. Розкривається потенціал некласичних логік (зокрема логіки включеного третього) як філософських інструментів опрацювання онтологічної множинності. Автор також звертається до сучасних досліджень у сфері трансдисциплінарного менеджменту, голістичної епістемології, акторно-мережевої теорії та експериментальної філософії. Трансдисциплінарність у філософії політики розглядається як евристична подорож — *theoria* — що водночас є способом буття та способом осмислення, де філософський текст постає як експериментальна конструкція. У цьому ключі політика більше не редукується до ідеології чи технічного управління, а віднаходиться як трансцендентно-феноменологічна подія, в якій суб'єктність дослідника опиняється на межі між світами. Стаття завершується міркуваннями про значення трансдисциплінарного бачення для осмислення європейської інтелектуальної традиції в умовах цивілізаційної кризи, викликаній постмодерним релятивізмом, технократичними спрощеннями та новітніми формами авторитаризму.

Ключові слова: трансдисциплінарність, політична філософія, експериментальна філософія, теорія, логіка включеного третього, метафілософія.

Як цитувати: Трачук, Л., (2025). Трансдисциплінарне дослідження політики, або філософія як експериментальна пригода. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Теорія культури і філософія науки»*, (71), 25-32. <https://doi.org/10.26565/2306-6687-2025-71-03>

In cites: Trachuk, M., (2025). The transdisciplinary research of politics, or the philosophy as the experimental adventure. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University, Series Theory of Culture and Philosophy of Science*, (71), 25-32. <https://doi.org/10.26565/2306-6687-2025-71-03> [In Ukrainian]

Трансдисциплінарність є актуальним методом сучасних інноваційних досліджень у різних наукових галузях. Особливу актуальність дослідження трансдисциплінарних підходів набуває при спробах вирішення складних проблем, що не лише формуються на перехресті різних дисциплін чи наукових галузей, але й часто виходять навіть за межі суто наукової проблематики. В таких підходах підкреслюється необхідність залучення широкого кола інноваційних, експериментальних методів та розробок, що можуть виходити далеко за межі науки, синтезуючи інші аспекти людського знання та досвіду.

Філософське дослідження політики, при спробі схопити предмет дослідження в усій повноті, виявляє до уваги дослідника низку складних проблем, що виходять за межі суто політичного дослідження в його вузькому розумінні, але натомість спонукають до залучення в роботу напрацювань з інших галузей філософії (метафілософії, історії філософії, філософської антропології, естетики, логіки) та інших галузей наукового знання (зокрема, історії, лінгвістики, релігієзнавства, мистецтвознавства тощо). Сформульоване таким чином дослідження політики не може зводитися до суто міждисциплінарного, а має постати саме як трансдисциплінарне дослідження. Метою цієї статті є доведення необхідності трансдисциплінарної методології в дослідженнях політичної філософії та політики як історичного та культурного явища. Ми ставимо перед собою завдання:

- 1) визначити особливості трансдисциплінарного методу дослідження, спираючись на праці теоретиків цього методу;
- 2) розкрити питання про те, чому та як саме філософське дослідження політики перетворюється на трансдисциплінарний дослідницький проєкт;
- 3) проаналізувати історичні корені трансдисциплінарного підходу з філософської точки зору;
- 4) відзначити деякі актуальні напрямки політичної трансдисциплінарності у їхній взаємодії з напрацюваннями сучасної філософії.

Серед українських дослідників методології науки проблематика трансдисциплінарного підходу загалом непогано розроблена. Наразі в україномовному науковому середовищі існує досить багато розвідок різних аспектів трансдисциплінарності, здійснених такими вченими, як М. Бойченко, Т. Воропаєва, Т. Данилова, М. Росток, О. Титар та інші. Однак маємо відзначити, що в українському науковому дискурсі дуже мало досліджений саме політичний аспект трансдисциплінарності, не надто глибоко розроблена проблема використання інноваційних та інтегративних трансдисциплінарних підходів у політичній науці та філософії.

Вперше термін «трансдисциплінарність» на початку 1970-х років запропонував швейцарський психолог Жан Піаже для позначення нового етапу розвитку сучасної науки, яка має стати вищою над рівні суто дисциплінарної та навіть інтердисциплінарної методології, аби «виявити зв'язки всередині всеохоплюючої системи без чітких кордонів між дисциплінами» [цит. за: Nicolescu, 2003]. Як бачимо, вже в цьому початковому окресленні проявляється *перша принципова особливість* трансдисциплінарного методу: на відміну від інтердисциплінарності, трансдисциплінарне дослідження ставить перед собою задачу не встановити нові зв'язки між усталеними дисциплінами, а *сформувати у дослідника всеохоплююче системне бачення багаторівневої реальності*. Маючи голістичне уявлення про цілісність, тотальність і системність реальності, трансдисциплінарний дослідник діє за голістичним принципом руху від цілого до партикулярного (а не навпаки), й таким чином встановлює зв'язки не просто між науковими дисциплінами, а між різними рівнями та аспектами реальності.

Дослідник і теоретик трансдисциплінарності Б. Ніколеску, визначаючи трансдисциплінарність, говорить про неї, як про «нове знання *in vivo*» [Nicolescu, 2003]. В експериментальній науці під знанням *in vivo* розуміють таке знання, яке отримане в ході дослідження в цілісному живому організмі, на протизагу знанням *in vitro*, для отримання якого достатньо працювати з частиною живого або взагалі з мертвим організмом. Дослідник вказує на зв'язок між принципом «знання *in vivo*» та запропонованими ним *трьома аксіомами трансдисциплінарності*:

«1. У Природі та в нашому знанні про Природу існують різні рівні Реальності та, відповідно, різні рівні перцепції.

2. Рух від одного рівня Реальності до іншого забезпечується логікою включеного третього.

3. Всеохоплююча структура рівнів Реальності та перцепції – це складна структура: кожен рівень є тим, чим є, бо всі рівні існують одночасно» [Nicolescu, 2010].

У поєднанні цих аксіом із принципом *in vivo* отримуємо ще одну особливість трансдисциплінарного дослідження: Реальність тут мислиться як складний «живий» організм, всередині якого знаходиться сам учений. Така інтеріоризація, коли суб'єкт-дослідник отримує нове знання ніби зсередини самого об'єкта дослідження, перегукується з підходом феноменології, де, пам'ятаючи про принцип гуссерлівського *Epoche*, передбачається досліджувати предмет не через абстрактне теоретизування про цілісність, а через критичне знаходження себе всередині цілісності й вироблення наукового знання з власної

феноменологічної перспективи.

Дослідники трансдисциплінарності в якості однієї з найважливіших характеристик цього явища також називають залучення до досліджень не лише неакадемічних методів, але й неакадемічних стейкхолдерів, які можуть пропонувати точки зору, альтернативні по відношенню до усталених наукових конвенцій [Rigolot, 2020; Schmidt et al., 2022]. З метою кращого розуміння складних системних зв'язків у Реальності під час праці над конкретною проблемною науковець може обережно вийти за рамки суто академічних практик і поцікавитися досвідом митця, релігійного діяча, громадського активіста тощо. Це дозволяє дещо по-іншому осмислити такий актуальний напрямок сучасних філософських досліджень, як експериментальна філософія, яка досі мислиться радше не як трансдисциплінарний, а суто інтердисциплінарний напрямок, де сполучаються філософські методи з методами природничих наук та психологічних експериментів [Knobe, & Nichols, 2017]. Зауважимо, що трансдисциплінарні дослідження характеризуються своєю експериментальністю й відкритістю до нових «шляхів» та «мандрівок». С. Ріголо навіть ототожнює трансдисциплінарний науковий «шлях» із особливим «способом буття» (the way of being) [Rigolot, 2020]. Підсумовуючи особливості трансдисциплінарного дослідження, можемо заключити, що найбільше у ньому важить баланс між системністю та спонтанністю: складне цілісне бачення реальності виявляється в процесі осмислення завдяки власному досвіду та оригінальним креативним напрацюванням.

Політика є одним з тих предметів, які чи не найбільш відкриті до вищезазначених принципів трансдисциплінарного дослідження. Ґрунтовне мислення про політику так чи інакше виводить нас на більш складні теми для філософування, в яких, як у перехресті чи в інших складних структурах, сполучаються між собою різні рівні реальності. Починаючи від античних витоків філософії й до сьогодення філософське мислення політики є саме таким. Для ілюстрації цієї тези наведемо декілька історичних прикладів.

Політична теорія Платона була не окремою політичною «дисципліною», а складною системою філософської пайдеї, метафоризувала вчення про будову душі, а також давала фундаментальні відповіді навіть не так на політичні, як на метафілософські питання в оригінальній діалогічній формі «відкритого тексту» з нестандартними та провокативними концепціями. Традиція аристотелізму, хоч і має відмінності від платонічної, у філософській рефлексії політики також послуговується складним інструментарієм, не забуваючи розглядати політику у структурному зв'язку з проблемами логіки, мовлення, антропології та глобального системного мислення загалом. Політична теорія Арістотеля була частиною складної освітньої системи, де розуміння політики неможливе без розуміння етики й поетики, розуміння останніх має бути узгоджене з фізикою та «першою філософією», а інструментом для осягнення всієї цієї системи знання є «аналітика» (логіка). Тома Аквінський, коментуючи Арістотелеву «Політику», вдається не так до політичного, як до логічного дослідження в душі високої схоластики (по-своєму також претендуючи на всеохоплююче системне знання). Данте Аліґ'єрі, будучи поетом, виступає так само і як політик та мислитель, який пише не тільки наповнену глибоким політичним змістом «Комедію», але й глибоко політизовані філософські трактати та листи, всюди мислячи політичні питання в контексті своєї глобальної поетичної візії всесвіту.

Сучасні теоретики трансдисциплінарності активно досліджують політику в своїх розробках. Такі роботи присвячені, зокрема, усвідомленню та аналізу особливостей політичного плюралізму крізь призму плюралізму онтологічного. Так, Л. Грінекр в оглядовій аналітичній статті, присвяченій різним підходам до трансдисциплінарного мислення політики, інтерпретує ідеї Б. Ніколеску в політичному сенсі, підкреслюючи плюралістичну відкритість трансдисциплінарного погляду на «тотальність» буття. Автор проблематизує зворотний бік онтологічної плюральності, що може становити загрозу демократичним цінностям сучасного суспільства: «Як бути з тоталітарним правителем: чи його реальність є рівноцінною до демократичної реальності?» [Greenacre, 2020]. Це питання видається особливо актуальним для нас сьогодні, коли ми вкрай гостро відчуваємо ціну цього зворотного боку ідей про постмодерну множинність, зокрема в неоавторитарних ідеологічних конструкціях на кшталт концепції «багатополярного світу». Однак, на думку Л. Грінекра та Б. Ніколеску, трансдисциплінарність передбачає іншу тотальність, плюралістична складність якої має нейтралізувати тоталітаризм, що за умови цілісного бачення стане як максимум лише окремою формою одиничної (single) реальності, однієї з багатьох: «Одинична реальність ніколи не зможе бути універсальною, бо вона не може охопити або описати всю реальність у

цілому. Тільки в суспільстві, де ми шукаємо універсальної догми (на кшталт суспільства, де ми живемо), фашистські та тоталітарні реальності здобувають широке прийняття та домінування» [Greenacre, 2020].

Спробу систематизації трансдисциплінарних методологічних підходів до політичної науки здійснила С. Макгрегор, виділивши три основні напрямки:

1. *Школа Б. Ніколеску*, що ставить політику в контекст множинної онтології, «комплексної» епістемології та неklasичної логіки, яка ґрунтується на аксіомі включеного третього (яке, в свою чергу, не зводиться до простого гегелівського синтезу через зняття протилежностей).

2. *Цюрихська школа* (Гіббонс, Кляйн, Новотний та інші), яка розробляє новітню концепцію «постнормальної науки», акцентуючи увагу на співпраці науковців із суспільством, в тому числі наділяючи таку співпрацю вагомим політичним змістом.

3. *Бразильська школа* (Л. да Кошта) представляє власний фундаментальний проєкт трансдисциплінарності під назвою «голопраксис», заснований на голістичній теорії, психологічних концепціях К. Г. Юнга та типології Масрз-Бріггз; цей напрямок більш зорієнтований на розробки в галузі ефективного управління, зокрема пропонує власну концепцію «трансдисциплінарного менеджменту» [McGregor, 2023].

Чим може допомогти трансдисциплінарність дослідникам, що хочуть досліджувати політику крізь логіко-феноменологічну призму, бачачи в політиці філософське видіння / винахід / вишукування (й зрештою – загублену вишуканість)? Як наголошувалося вище, сам предмет дослідження вже спонукає до глибокої філософської рефлексії, яка в результаті обертається вторинною метафілософською рефлексією щодо філософії як такої. Філософія, яка заново винаходить політику на шляху theогія як мандрівки – це філософія, що (пере)визначає саму себе як рефлекс політичного, набуваючи тим самим особливої гостроти в сучасній ситуації так званої *вторинної рефлексії модерну* [Трачук, 2024]. Починаючи з осмислення політики, ми врешті-решт приходимо до питань про генезу, розвиток і перспективи цілих пластів європейської інтелектуальної спадщини (філософії, науки, мистецтва, язичницьких та монотеїстичних релігій тощо). Масштабний і ґрунтовний історичний та історико-філософський аналіз взаємин філософії, політики та феномену публічності крізь час і простір культур вимагає системного, комплексного бачення процесів у їхньому історичному розвитку, а також вибудови тонких зв'язків між поняттями й дисциплінами (між риторикою й діалектикою, авторством та ідіотизмом, релігією й топологією тощо).

Крім того, виходячи з вищезазначених особливостей трансдисциплінарності, політичному філософу, який вдається до трансдисциплінарного методу, варто проблематизувати й саме це філософське бачення, а також його більш складний модус – *видіння* (що можна визначити як спосіб становлення виду / аспекту). Для цього варто залучити методи логічних, лінгвістичних, феноменологічних, гносеологічних, естетичних досліджень, однак при цьому варто утримуватися від простого еклектичного жонглювання поняттями й дисциплінами, але натомість виробляти найбільш доречні тактики теоретичного філософування-як-подорожі (слідкуючи за «маршрутом» / «погодою» / «атмосферою» / «настроєм» мандрівки) з метою виобразити складну структуру політико-філософських видінь-конструкцій, що сутнісно зводяться до кореневої онтологічної проблематики суб'єктності.

Однак, на наш погляд, у трансдисциплінарного підходу в редакції, викладеній Б. Ніколеску, існують і досить сумнівні місця, які потребують критичного розгляду. В аксіоматиці Б. Ніколеску не проблематизована тотальність «Природи» (за аксіомою №1), натомість вона приймається як самоочевидна іманентна реальність. На наш погляд, це послаблює філософський потенціал студій, присвячених джерелам суб'єктності в семантичному конфлікті релігії / політики, сакрального / профанного, де питання потреби в абсолютній трансценденції за межами будь-якої іманентизації в «Природі» досі залишається гострим, відкритим і не знятим.

Натомість, дуже продуктивною евристично та філософськи значущою видається трансдисциплінарна аксіома №2, з якою можна пов'язати дослідження в сучасних неklasичних логіках, а також у лінгвістиці та аналітичній філософії. Зокрема, для дослідження видимості / аспектності в лінгвістичному розумінні корисним буде звернутися, наприклад, до таких вагомих концепцій аналітичної філософії 2-ої пол. XX ст., як дослідження мовленнєвих ігор Л. Вітгенштайна, теорія мовленнєвих актів (зокрема, концепт «перформативу» Дж. Остіна), а також семантика можливих світів С. Кріпке, інші праці з аналітичної метафізики, формальної семантики, модальної логіки часу та простору тощо. Серед трансдисциплінарних дослідників

детально проблематику логіки включеного третього розробляє Й. Бреннер, деконструюючи усталену з античності логіку виключення як саме західну логіку й доповнюючи її альтернативними моделями індійських, китайських та сучасних японських логік [Brenner, & Wang, 2023]. Зазначені підходи та напрямки досліджень багато в чому перегукуються з трансдисциплінарною візією, де наука розглядається не у вакуумі, а як складник розгалуженої структури знання та зрештою як культурний феномен.

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що в цій роботі ми з'ясували основні особливості трансдисциплінарного дослідження як сукупності новаторських підходів до вирішення складних наукових задач у сучасну інформаційну епоху. Характеристики трансдисциплінарного бачення розкриті на прикладах робіт деяких основних теоретиків напрямку (зокрема, Ж. Піаже, Б. Ніколеску, Л. Грінекра, Й. Бренера тощо). Серед ключових особливостей трансдисциплінарного підходу виявлені:

1. Необхідність формування дослідницького бачення складної цілісної реальності; у цьому сенсі трансдисциплінарність можна було б назвати не просто науковим методом, а *культурою нового бачення*;

2. Праця *in vivo*, тобто зсередини живої цілісної реальності, в ситуації, коли об'єктність реальності та суб'єктність дослідника не знімаються в гегелівському режимі, але суміщаються за принципом інклюзивної логіки. Тут можна провести паралелі з акторно-мережевою теорією Б. Лятура, де також відбувається «реасамбляж» між суб'єктом та об'єктом дослідження, що згодом переходить у асамбляж філософії, науки й мистецтва (Цит. Латур).

3. Широке залучення в дослідження позанаукових практик та експертів із ненаукових галузей, експериментальність підходу.

4. Знаходження балансу між системністю та індивідуальною креативністю дослідника.

Трансдисциплінарність дозволяє філософії по-новому усвідомити саму себе, повернувшись до витоків власного досвіду, зокрема такий підхід поглиблює розуміння традиції розподілу філософії на теоретичну й практичну. Теоретичні розробки Античності та Середньовіччя з їхніми архаїчними методами, вільними від більш пізніх вузько дисциплінарних обмежень, можуть бути побачені як парадоксальні передвісники сучасної трансдисциплінарності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ростока, М. (2020). Трансдисциплінарний підхід в освітній системі України (частина 1). Аналітичний огляд, 12. с. 30-48.
2. Титар, О. В. (2019). Трансдисциплінарність і «суспільство знання» в розвитку сучасної національної філософії науки. Гуманітарний часопис, (2), pp. 13–21. <https://doi.org/10.32620/gch.2019.2.02>
3. Титар, О. В. (2021). РОЛЬ ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНОГО ДІАЛОГУ У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки», (62), 15-19. <https://doi.org/10.26565/2306-6687-2020-62-02>
4. Трачук, М. (2024). Винахід політики: між агоністичною риторикою та полемічною діалектикою. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії», (71), 97-110. <https://doi.org/10.26565/2226-0994-2024-71-08>.
5. Austin, J. L. (1962). How to Do Things with Words. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1962. 174 p.
6. Boichenko, M. (2019) Philosophical Position: Academic Neutrality Through Engagement with Academic Truth. Philosophical dialogues, 2019 (17-18). pp. 46-57.
7. Brenner, J. E. (2010). The philosophical logic of Stephane Lupasco (1900 – 1988). Logic and Logical Philosophy, 19(3). <http://dx.doi.org/10.12775/LLP.2010.009>
8. Brenner, J. E. (2014). Logic, science and the problem of complexity. Foundations of Science, 19(2), 177–193. <https://doi.org/10.1007/s10699-013-9336-7>
9. Brenner, J. E. (2017a). Linking the Tao, biomathics and information through the logic of energy. Progress in Biophysics and Molecular Biology, 131, pp. 15-33. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0079610717300792>; <https://doi.org/10.1016/j.pbiomolbio.2017.08.006>
10. Brenner, J. E. (2017b). The transdisciplinary logic of Stéphane Lupasco for the understanding of

- complex systems. In M. A. Rodrigues, F. P. da Silva, & R. A. C. da Silva (Eds.), *Dynamical systems, chaos and applications* (pp. 37–58). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-63082-3_3
11. Brenner, J. E. (2019). Transdisciplinarity, complexity, and the included middle. In I. Licata & L. Chiatti (Eds.), *Logic of quantum mechanics: From quantum information to quantum cognition* (pp. 35–51). World Scientific. https://doi.org/10.1142/9789813276897_0003
12. Brenner, J. & Wang, Z. (2023). On Middles and Thirds. *Computer Sciences Mathematic Forum*, 2023, 8(1), 4; <https://doi.org/10.3390/cmsf2023008004>
13. Chornomordenko, D. (2015). Contemporary ecology and the transdisciplinary methodology of investigations. *Hylea: scientific review*, 97. pp. 247–252.
14. DeRoo, N. (2022). *The Political Logic of Experience: Expression in Phenomenology*. Fordham University Press. 240 p. <https://doi.org/10.1515/9781531500078>; <https://doi.org/10.5422/fordham/9781531500047.001.0001>; <https://doi.org/10.2307/j.ctv2j56zcz>
15. Greenacre, L. (2024). The Politics of Transdisciplinarity. *World Futures*, 80(4), 348–372. <https://doi.org/10.1080/02604027.2024.2330253>
16. Husserl, E. (2002). *Zur phänomenologischen Reduktion. Texte aus dem Nachlass (1926–1935)*. Springer / Husserliana 34. 320 S. <https://doi.org/10.1007/978-94-010-0574-6>
17. Hadot, P. (1995). *Philosophy as a Way of Life*. Edited by Arnold I. Davidson and translated by Michael Chase. Malden, Massachusetts: Blackwell Publishing. 660p.
18. Knobe, J., & Nichols, S. (2017). Experimental Philosophy. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2017 Edition), Edward N. Zalta (ed.). Retrieved from: <https://plato.stanford.edu/archives/win2017/entries/experimental-philosophy/>
19. Latour, B. (2005). *Reassembling the social: An introduction to actor-network-theory*. Oxford University Press. 311 p. <https://doi.org/10.1093/oso/9780199256044.001.0001>
20. McGregor, S. L. T. (2023). Transdisciplinarity and Public Policy. *Transdisciplinary Journal of Engineering & Science*, 14. <https://doi.org/10.22545/2023/00219>
21. Nicolescu, B. (2003). Definition of Transdisciplinarity. Retrieved from: <http://www.caosmose.net/candido/unisinostextos/textos/nicolescu1.pdf>
22. Nicolescu, B. (2010). Methodology of Transdisciplinarity – Levels of Reality, Logic of the Included Middle and Complexity. *Transdisciplinary Journal of Engineering & Science*, Vol. 1, N. 1, pp. 19–38.
23. Ono, H. et al. (2017). Philosophical Logic: Current Trends in Asia. Retrieved from: https://www.academia.edu/110112608/Philosophical_Logic_Current_Trends_in_Asia
24. Rigolot, C. (2020). Transdisciplinarity as a discipline and a way of being: complementarities and creative tensions. *Humanities and Social Sciences Communications*, 7, 100. Retrieved from: <https://www.nature.com/articles/s41599-020-00598-5>. <https://doi.org/10.1057/s41599-020-00598-5>
25. Schmidt, L., Falk, T., Siegmund-Schultze, M., & Spangenberg, J. H. (2020). The objectives of stakeholder involvement in transdisciplinary research: A conceptual framework for a reflective and reflexive practice. *Ecological Economics*, 176, 106751. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2020.106751>
26. Sha Xin Wei (2013). *Poiesis and Enchantment in Topological Matter*. Cambridge, MA: The MIT Press. 384 p. <https://doi.org/10.7551/mitpress/9780262019514.001.0001>

Стаття надійшла до редакції 23.03.2025

Стаття рекомендована до друку 30.04.2025

Mykyta S. Trachuk, PhD Student of the Department of Theoretical and Practical Philosophy named after Professor Y. B. Shad, V. N. Karazin Kharkiv National University, Svobody sq. 4, Kharkiv, 61022, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0008-2558-3819>

THE TRANSDISCIPLINARY RESEARCH OF POLITICS, OR THE PHILOSOPHY AS THE EXPERIMENTAL ADVENTURE

This article offers a philosophical elaboration of the transdisciplinary approach to the study of politics, framing it as a complex cultural and ontological phenomenon that calls for a rethinking of both philosophy itself and the foundations of scientific knowledge. The author argues that traditional interdisciplinary frameworks, though epistemically fruitful, are insufficient to capture the full multidimensionality of the political — a field where logical, aesthetic, linguistic, religious, corporeal, and sacral dimensions of being intersect. Therefore, political philosophy must unfold as a transdisciplinary endeavor that does not merely cross

disciplinary boundaries but transforms the very structure of cognition, situating the philosopher as a participant in a living knowledge process — in vivo. In this sense, politics ceases to be a static object of analysis and becomes a situation of existential insight, requiring critical openness and a capacity to think through the logic of the included middle. Drawing on the ideas of J. Piaget, B. Nicollescu, J. Brenner, and L. Greenacre, as well as the philosophical heritage of Plato, Aristotle, Dante, and Aquinas, the article traces the historical continuity of transdisciplinary political thought. Special emphasis is placed on critiquing the naturalist assumptions in Nicollescu's theory and supplementing them with alternatives from philosophy of language (Wittgenstein, Austin), analytical logic, phenomenology, and possible worlds semantics. The article highlights the relevance of non-classical logics (particularly the logic of the included middle) as philosophical tools for engaging with ontological pluralism. It also examines the intersections between transdisciplinary political philosophy and fields such as holist epistemology, actor-network theory, transdisciplinary management, and experimental philosophy. Transdisciplinarity is envisioned as a heuristic journey — a *theoria* — which is both a mode of being and a mode of reflection, wherein philosophical discourse becomes an experimental construct. In this perspective, politics is no longer reducible to ideology or managerial technique, but is rediscovered as a transcendental-phenomenological event wherein the subjectivity of the researcher is situated on the threshold between worlds. The article concludes by reflecting on the significance of transdisciplinary vision for engaging with the European intellectual tradition in the context of civilizational crisis marked by postmodern relativism, technocratic reductionism, and emergent forms of authoritarianism.

Keywords: **transdisciplinarity, political philosophy, experimental philosophy, theoria, logic of the included third, metaphilosophy.**

REFERENCES

1. Rostoka, M. (2020). Transdisciplinary Approach in the Education System of Ukraine (part 1). Analytical review, 12. pp. 30-48. (in Ukraine)
2. Tytar, O. V. (2021). The role of transdisciplinary dialogue in the modern information society. Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: Theory of Culture and Philosophy of Science, 62, pp. 15–19. <https://doi.org/10.26565/2306-6687-2020-62-02> (in Ukraine)
3. Tytar, O. V. (2019). Transdisciplinarity and the "Knowledge Society" in the development of contemporary national philosophy of science. Humanities Journal, (2), pp. 13–21. <https://doi.org/10.32620/gch.2019.2.02> (in Ukraine)
4. Trachuk, M. (2024). Invention of politics: between agonistic rhetoric and polemical dialectic. The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University, Series Philosophy. Philosophical Peripeteias, (71), 97-110. <https://doi.org/10.26565/2226-0994-2024-71-08> (in Ukraine)
5. Austin, J. L. (1962). How to Do Things with Words. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1962. 174 p.
6. Boichenko, M. (2019) Philosophical Position: Academic Neutrality Through Engagement with Academic Truth. Philosophical dialogues, 2019 (17-18). pp. 46-57.
7. Brenner, J. E. (2010). The philosophical logic of Stephane Lupasco (1900 – 1988). Logic and Logical Philosophy, 19(3). <http://dx.doi.org/10.12775/LLP.2010.009>
8. Brenner, J. E. (2014). Logic, science and the problem of complexity. Foundations of Science, 19(2), 177–193. <https://doi.org/10.1007/s10699-013-9336-7>
9. Brenner, J. E. (2017a). Linking the Tao, biomathics and information through the logic of energy. Progress in Biophysics and Molecular Biology, 131, pp. 15-33. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0079610717300792>; <https://doi.org/10.1016/j.pbiomolbio.2017.08.006>
10. Brenner, J. E. (2017b). The transdisciplinary logic of Stéphane Lupasco for the understanding of complex systems. In M. A. Rodrigues, F. P. da Silva, & R. A. C. da Silva (Eds.), Dynamical systems, chaos and applications (pp. 37–58). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-63082-3_3
11. Brenner, J. E. (2019). Transdisciplinarity, complexity, and the included middle. In I. Licata & L. Chiatti (Eds.), Logic of quantum mechanics: From quantum information to quantum cognition (pp. 35–51). World Scientific. https://doi.org/10.1142/9789813276897_0003
12. Brenner, J. & Wang, Z. (2023). On Middles and Thirds. Computer Sciences Mathematic Forum, 2023, 8(1), 4; <https://doi.org/10.3390/cmsf2023008004>
13. Chornomordenko, D. (2015). Contemporary ecology and the transdisciplinary methodology of investigations. Hylea: scientific review, 97. pp. 247-252.
14. DeRoo, N. (2022). The Political Logic of Experience: Expression in Phenomenology. Fordham University Press. 240 p. <https://doi.org/10.1515/9781531500078>; <https://doi.org/10.5422/fordham/9781531500047.001.0001>; <https://doi.org/10.2307/j.ctv2j56zcc>

- 15.Greenacre, L. (2024). The Politics of Transdisciplinarity. *World Futures*, 80(4), 348–372. <https://doi.org/10.1080/02604027.2024.2330253>
- 16.Husserl, E. (2002). *Zur phänomenologischen Reduktion. Texte aus dem Nachlass (1926–1935)*. Springer / Husserliana 34. 320 S. <https://doi.org/10.1007/978-94-010-0574-6>
- 17.Hadot, P. (1995). *Philosophy as a Way of Life*. Edited by Arnold I. Davidson and translated by Michael Chase. Malden, Massachusetts: Blackwell Publishing. 660p.
- 18.Knobe, J., & Nichols, S. (2017). Experimental Philosophy. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2017 Edition), Edward N. Zalta (ed.). Retrieved from: <https://plato.stanford.edu/archives/win2017/entries/experimental-philosophy/>
- 19.Latour, B. (2005). *Reassembling the social: An introduction to actor-network-theory*. Oxford University Press. 311 p. <https://doi.org/10.1093/oso/9780199256044.001.0001>
- 20.McGregor, S. L. T. (2023). Transdisciplinarity and Public Policy. *Transdisciplinary Journal of Engineering & Science*, 14. <https://doi.org/10.22545/2023/00219>
- 21.Nicolescu, B. (2003). Definition of Transdisciplinarity. Retrieved from: <http://www.caosmose.net/candido/unisinos/textos/textos/nicolescu1.pdf>
- 22.Nicolescu, B. (2010). Methodology of Transdisciplinarity – Levels of Reality, Logic of the Included Middle and Complexity. *Transdisciplinary Journal of Engineering & Science*, Vol. 1, N. 1, pp. 19-38.
- 23.Ono, H. et al. (2017). Philosophical Logic: Current Trends in Asia. Retrieved from: https://www.academia.edu/110112608/Philosophical_Logic_Current_Trends_in_Asia
- 24.Rigolot, C. (2020). Transdisciplinarity as a discipline and a way of being: complementarities and creative tensions. *Humanities and Social Sciences Communications*, 7, 100. Retrieved from: <https://www.nature.com/articles/s41599-020-00598-5>; <https://doi.org/10.1057/s41599-020-00598-5>
- 25.Schmidt, L., Falk, T., Siegmund-Schultze, M., & Spangenberg, J. H. (2020). The objectives of stakeholder involvement in transdisciplinary research: A conceptual framework for a reflective and reflexive practice. *Ecological Economics*, 176, 106751. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2020.106751>
- 26.Sha Xin Wei (2013). *Poiesis and Enchantment in Topological Matter*. Cambridge, MA: The MIT Press. 384 p. <https://doi.org/10.7551/mitpress/9780262019514.001.0001>

The article was received by the editors 23.03.2025

The article is recommended for printing 30.04.2025